

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

Başvuru Numarası : 2013/2695

Karar Tarihi : 26/6/2014

Başkan : Alparslan ALTAN
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
M. Emin KUZ
Raportör : Cüneyt DURMAZ
Başvurucu : Ayşe KORKMAZ
Vekili : Av. Enver GÖKMEN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, askerlik borçlanma başvurusunun SGK tarafından reddedilmesi üzerine açtığı davanın kabul edilmesine rağmen kararın gereğine uygun işlem yapılmadığını belirterek mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini işleri sürmüştür.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 19/4/2013 tarihinde Bursa 5. İş Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde belirlenen eksiklikler tamamlanmış ve Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca, 19/9/2013 tarihinde kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucunun eşi Emin KORKMAZ, 15/1/2005 tarihinde vefat etmiştir.

6. Başvurucu, müteveffa eşinin askerlik borçlanması için 31/1/2005 tarihinde Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) başvurmuştur. Başvurucunun bu talebi, 22/11/2005 tarihinde SGK tarafından ölüm tarihinden sonra Türk vatandaşlığına alınan müteveffanın askerlik süresinin hak sahiplerince borçlandırılmasına imkan bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

7. SGK'nın ret işlemi üzerine başvurucu, 28/11/2006 tarihinde iptal davası açmıştır. Bu davada önce başvurucu aleyhine hüküm kurulmuş fakat başvurunun temyiz

başvurusu sonrasında karar Yargıtay tarafından bozulmuştur. Bozma kararı sonrasında yargılamaya devam eden Bursa 1. İş Mahkemesi, 21/12/2009 tarih ve E.2009/93, K.2009/1123 sayılı kararıyla, “(...) davacının eşinin askerlik borçlanmasına engel bir durumunun bulunmadığı, aksi yöndeki kurum işleminin yasaya uygun düşmediği kabul edilmiş, davacının 31/1/2005 tarihli başvurusunun geçerli sayılması gerektiği (...)” gerekçesiyle davanın kabulüne ve “(...) 31/1/2005 başvuru tarihi itibarıyla davacının eşi Emin KORKMAZ'ın borçlanma talebinin geçerli sayılmasına (...)” karar vermiştir. Bu karar, Yargıtay tarafından onanarak kesinleşmiştir.

8. Başvurucu, kesinleşmiş mahkeme kararına dayanarak SGK'ya başvurmuştur. Bunun üzerine, SGK tarafından 100 günlük askerlik süresinin borçlanma miktarı başvurucuya bildirilmiş ve başvurucu bu bedeli 17/1/2011 tarihinde idareye ödemiştir. Başvurucunun bildirilen bedeli ödemesinden sonra, 1/2/2011 tarihinden itibaren başvurucuya ölüm aylığı bağlanmıştır.

9. Başvurucu, Bursa 1. İş Mahkemesinin 21/12/2009 tarihli kararı gereği kendisine 31/1/2005 tarihinden itibaren aylık bağlanması gerektiği halde 1/2/2011 tarihinden itibaren aylık bağlanması işleminde hata olduğu gerekçesiyle, mahrum kaldığı 5 yıllık ölüm aylığının kendisine ödenmesi talebiyle Bursa 5. İş Mahkemesinde dava açmıştır.

10. Bursa 5. İş Mahkemesi, 26/4/2012 tarih ve E.2011/483, K.2012/335 sayılı kararıyla, “(...) Davacıya ancak müteveffa eşinin askerlik süresini borçlanarak ödemesi halinde ölüm aylığı bağlanabilecektir. Her ne kadar davalı Kurumun askerlik borçlanması talebini reddeden işlemin yasaya aykırı olduğu kesinleşmiş mahkeme kararı ile tespit edilmiş olsa da, gerek 506 sayılı Yasa'nın 60/F maddesi, gerekse 5510 sayılı Yasa'nın 41. maddesi, askerlik borçlanması ile aylık bağlanmasına hak kazanılması durumunda, borçlanmanın ödendiği tarihi takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanacağını öngörmektedir. (...)” gerekçesine yer vererek, kurum tarafından yapılan işlemleri mevzuata uygun bulmuş ve davayı reddetmiştir.

11. Başvurucu tarafından temyiz edilen karar, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 5/10/2012 tarih ve E.2012/12769, K.2012/17557 sayılı kararıyla onanmıştır.

12. Başvurucu, anılan karardan 1/4/2013 tarihinde haberdar olduğunu beyan etmiş ve 19/4/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

13. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun “Yaşlılık aylığından yararlanma şartları” başlıklı 60. maddesinin “F” bendi şöyledir:

“ (Değişik bent: 29/04/1986 - 3279/2 md.) Bu Kanuna göre sigortalı olarak tescil edilmiş bulunanların, er olarak silah altında veya Yedek Subay Okulunda geçen sürelerin tamamı, kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları halinde ve bu Kanunun 78 inci maddesi ile belirlenen prime esas kazancın alt sınırının talep tarihindeki tutarı üzerinden hesaplanacak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerini 2 yıl içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılır. 2 yıl içerisinde ödenmeyen borçlanma süreleri hizmetten sayılmaz.

...

Askerlik borçlanmalarında, aylık bağlanmaya hak kazanılması durumunda kendilerine, borcun ödendiği tarihi takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.”

14.5510 sayılı Kanun'un "Sigortalıların borçlanabileceği süreler" başlıklı 41. maddesi şöyledir:

"Bu Kanuna göre sigortalı sayılanların;

...

b) Er veya erbaş olarak silâh altında veya yedek subay okulunda geçen süreleri,

...

kendilerinin veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 32'si üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şartı ile borçlandırılarak, borçlandırılan süreleri sigortalılıklarına sayılır...

...

Bu Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için borçlandırılma halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür. Sigortalılık borçlanması ile aylık bağlanmasına hak kazanılması durumunda, ilgililere borcun ödendiği tarihi takip eden ay başından itibaren aylık bağlanır.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Mahkemenin 26/6/2014 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurunun 19/4/2013 tarih ve 2013/2695 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

16. Başvurucu, askerlik borçlanma başvurusunun SGK tarafından reddedilmesi üzerine açtığı davanın kabul edilmesine rağmen kararın gereğine uygun işlem yapılmadığını, SGK'nın mahkeme kararını hatalı uygulaması sonucu 68 aylık maaştan mahrum kaldığını, bu hatalı işlem sebebiyle açtığı alacak davasının reddedildiğini, Yargıtay'ın benzer konularda davacıları haklı bulmasına rağmen kendisi hakkında verilen ret kararını onadığını belirterek Anayasa'nın 2. maddesinde tanımlanan hukuk devleti ve sosyal devlet ilkeleri ile 35. ve 36. maddelerinde güvence altına alınan mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştü ve tazminat talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

17. Anayasa Mahkemesi olayların başvuru tarafından yapılan hukuki tavsifi ile bağlı değildir. Başvurucu, 1/2/2005 tarihi itibarıyla ölüm aylığı almayı hak ettiğini, kendisine ancak 1/2/2011 tarihi itibarıyla aylık bağlandığını, aradaki dönem için geçerli ölüm aylığını SGK'nın hatalı işlemi nedeniyle alamadığını ve bu suretle adil yargılanma hakkının yanı sıra mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

18. Anayasa'nın 35. maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS) Ek (1) No.lu Protokol'ün 1. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kapsamına, mevcut bir mülk girebileceği gibi kesin bir şekilde tanımlanmış alacak hakları da girebilir (AYM, E.2000/42, K.2001/361, K.T. 10/12/2001; AYM, E.2006/142, K.2008/148, K.T. 24/9/2008). Ancak mülkiyet hakkı bir kişinin hâlihazırda sahip olmadığı bir mal varlığı

değerinin mülkiyetini kazanma hakkını güvence altına almaz (benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Kopecky/Slovakya [BD]*, B. No: 44912/98, 28/9/2004, § 35). Bu çerçevede, kesinleşmiş mahkeme kararı ile tanınması gibi yeterli bir dayanağı bulunmayan “*alacak iddiası*” da mülkiyet hakkının sunduğu güvencelerden yararlanamaz (benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Pravednaya/Rusya*, B. No: 69529/01, 18/11/2004, §§ 37-39).

19. Başvuru konusu olayda, başvurucu açısından kesinleşmiş mahkeme kararıyla ortaya konmuş bir alacak söz konusu olmayıp, başvurucunun açtığı davada verilecek karar ile ortaya çıkması gerektiğini ileri sürdüğü ancak bu hususa ilişkin talebinin mahkeme tarafından reddedildiği anlaşılan bir alacak iddiası bulunmaktadır. Dolayısıyla, başvurucunun iddiaları Mahkeme kararının sonucuna ilişkin olup, değerlendirmenin de bu kapsamda yapılması gerekmektedir.

20. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

“Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.”

21. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“Mahkeme, ... açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir.”

22. 6216 sayılı Kanun'un “*Esas hakkındaki inceleme*” kenar başlıklı 49. maddesinin (6) numaralı fıkrası şöyledir:

“Bölümlerin, bir mahkeme kararına karşı yapılan bireysel başvurulara ilişkin incelemeleri, bir temel hakkın ihlal edilip edilmediği ve bu ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağıının belirlenmesi ile sınırlıdır. Bölümlerce kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz.”

23. 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Mahkemece kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında ise açıkça dayanaktan yoksun başvurular kapsamında değerlendirilen kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği kurala bağlanmıştır.

24. Anılan kurallar uyarınca, ilke olarak derece mahkemeleri önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile derece mahkemelerince uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmaması bireysel başvuru incelemesine konu olamaz. Bunun tek istisnası, derece mahkemelerinin tespit ve sonuçlarının adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda bariz takdir hatası veya açık keyfilik içermesi ve bu durumun kendiliğinden bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal etmiş olmasıdır. Bu çerçevede, kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvurular bariz takdir hatası veya açık keyfilik bulunmadıkça Anayasa Mahkemesince esas yönünden incelenemez (B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 26).

25. Başvuru konusu olayda, SGK tarafından reddedilen başvurucunun askerlik borçlanması talebinin, kesinleşmiş mahkeme kararıyla 31/5/2005 tarihi itibarıyla geçerli olduğu hükme bağlanmış, söz konusu mahkeme kararı üzerine başvurucunun prim borcunun bildirilmesi ve kendisine ölüm aylığının bağlanması talebiyle yaptığı başvuru üzerine SGK 100 günlük askerlik süresi karşılığı ödemesi gereken bedeli başvurucuya bildirmiş ve bu

bedelin 17/1/2011 tarihinde başvuru tarafından ödenmesi üzerine kendisine 1/2/2011 tarihi itibarıyla maaş bağlanmıştır.

26. Başvurucunun iddialarının yanı sıra, derece mahkemelerinin karar gerekçeleri incelendiğinde, iddiaların özünün yukarıda yer verilen 506 sayılı Kanun'un 60. maddesinin B bendi ile 5510 sayılı Kanun'un 41. maddesinin derece mahkemeleri tarafından yorumlanmasında isabet olmadığına ve esas itibarıyla yargılamanın sonucuna ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

27. Adil yargılanma hakkı bireylere dava sonucunda verilen kararın değil, yargılama sürecinin ve usulünün adil olup olmadığını denetleme imkânı verir. Bu nedenle, bireysel başvuruda adil yargılanmaya ilişkin şikâyetlerin incelenebilmesi için başvuru sürecinde haklarına saygı gösterilmediği, bu çerçevede yargılama sürecinde karşı tarafın sunduğu deliller ve görüşlerden bilgi sahibi olamadığı veya bunlara etkili bir şekilde itiraz etme fırsatı bulamadığı, kendi delillerini ve iddialarını sunamadığı ya da uyuşmazlığın çözüme kavuşturulmasıyla ilgili iddialarının derece mahkemesi tarafından dinlenmediği veya kararın gerekçesiz olduğu gibi, mahkeme kararının oluşumuna sebep olan unsurlardan değerlendirmeye alınmamış eksiklik, ihmal ya da bariz takdir hatası veya açık keyfilğe ilişkin bir bilgi ya da belge sunmuş olması gerekir (B. No: 2013/2767, 2/10/2013, § 22).

28. Somut olayda başvuru Anayasa Mahkemesine yaptığı bireysel başvuruda ileri sürdüğü iddialarını ilk derece ve temyiz mercii önünde de ileri sürdüğü, bu iddiaların derece mahkemeleri tarafından karşılandığı, başvuru tarafından yargılama sürecinin hakkaniyete aykırı olduğuna dair bir bilgi ya da belge sunulmadığı ve esas olarak başvuru mahkemece hukukun yorumlanmasının ve verilen kararın içeriğinin adil olmadığı şikâyetini dile getirdiği anlaşılmaktadır.

29. Başvuru, adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilave dayanak olarak Yargıtay'ın benzer davalarda davacıları haklı bulduğunu belirtmekle birlikte, benzer konularda aynı derecedeki yargı mercileri arasındaki içtihat farklılıkları tek başına adil yargılanma hakkının ihlali niteliğinde kabul edilemeyeceği gibi derece mahkemeleri veya temyiz mercilerinin, uyuşmazlıklara ilişkin olarak, tarafların talepleri ve delilleri arasındaki yorum farklılıkları da tek başına adil yargılanma hakkının ihlali niteliğinde kabul edilemez (B. No: 2012/1056, 16/4/2013, § 36).

30. Açıklanan nedenlerle, başvuru tarafından ileri sürülen iddiaların kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu, derece mahkemeleri kararlarının bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik de içermediği anlaşıldığından başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle, başvurunun "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına, 26/6/2014 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
M. Emin KUZ